

Spis treści:

■ Aktualności

- Komisja Europejska przygotowuje zmianę harmonogramu aukcji uprawnień do emisji 1
- Szczegółowy opis priorytetów Programu Infrastruktura i Środowisko – zaktualizowany 2
- Działanie 2.1 – zakończono nabór wniosków 3
- Lista rankingowa projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej 4

■ Porady prawne

- Obowiązek opłatowy za gospodarowanie odpadami komunalnymi w prawie i orzecznictwie 5
- Kary pieniężne wynikające z ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych 7

■ Temat numeru

- Odroczenie opłat podwyższonych za korzystanie ze środowiska 9

■ Finanse

- Wstępne wyniki pierwszego naboru do programu NER 300 12
- Wyniki ubiegłorocznego naboru do Life+ 13
- Edukacja ekologiczna – rusza II konkurs 14

§ Aktualności

Komisja Europejska przygotowuje zmianę harmonogramu aukcji uprawnień do emisji

25 lipca br. KE poinformowała oficjalnie o przygotowaniu zmiany harmonogramu aukcji uprawnień do emisji i przedstawiła decyzję w sprawie doprecyzowania przepisów dyrektywy EU ETS dotyczących tego harmonogramu.

System EU ETS dotyczy ok. 11 tys. instalacji przemysłowych i 45% unijnych emisji. W latach 2013-2020 emisje z instalacji przemysłowych mają spaść 21% poniżej poziomu z 2005 r.

Przegląd harmonogramu sprzedaży aukcji w unijnym systemie handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS), rozpoczął się w kwietniu br.

Connie Hedegaard, Komisarz ds. działań w dziedzinie klimatu, powiedziała: „W ciągu ostatnich kilku lat w systemie EU ETS nagromadziła się nadwyżka uprawnień. Wprowadzanie dalszych uprawnień na przesycony już rynek byłoby błędem. Dlatego Komisja umożliwiła dziś zmianę harmonogramu prze-

prowadzania aukcji. (...) Przy politycznej dobrej woli wszystkie niezbędne decyzje mogą zostać podjęte przed rozpoczęciem, z początkiem 2013 r., kolejnego etapu sprzedaży”.

Harmonogram, określony na pierwsze osiem lat trzeciego okresu rozliczeniowego, był już raz zmieniony – w 2011 r. Przeniesiono wówczas część wolumentu z 2013 r. i 2014 r. na rok 2012, co spowodowane było zapewnieniem łagodnego przejścia z etapu drugiego do trzeciego. Kolejna zmiana miałaby polegać na opóźnieniu sprzedaży lub przesunięciu części wolumentu z lat 2013-2015 na koniec etapu 3. Zdaniem KE sytuacja makroekonomiczna pozwala na takie przesunięcie.

Przy przejściu do 3 etapu (2013-2020) spodziewany jest okresowy wzrost podaży uprawnień i międzynarodowych kredytów. Razem z zaobserwowanymi zmniejszonymi emisjami wpłynie to na okresowe zwiększenie nadwyżki.

Szanowni
Państwo!

Z przyjemnością przekazuję w Państwa ręce wrześniowy numer serwisu informacyjno-doradczy „Opłaty i fundusze w ochronie środowiska”.

W aktualnościach informujemy o przygotowaniu przez KE zmiany harmonogramu aukcji uprawnień do emisji oraz doprecyzowania przepisów dyrektywy EU ETS.

Kogo obciąża obowiązek opłatowy za gospodarowanie odpadami komunalnymi i jak oblicza się wysokość opłaty, dowiedzą się Państwo z artykułu umieszczonego w dziale Porady prawne.

Tematem numeru jest odroczenie opłat podwyższonych za korzystanie ze środowiska.

Z działu Finanse dowiedzą się Państwo o wynikach pierwszego naboru do programu NER 300 oraz o drugim konkursie w ramach programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna”.

Zachęcam do zapoznania się z pozostałymi artykułami. Wierzę, że informacje zawarte w tym numerze spełnią Państwa oczekiwania i okażą się pomocne w pracy.

Z wyrazami szacunku,
Wydawnictwo Verlag Dashofer

Anna Podgórska

Anna Podgórska
Redaktor odpowiedzialny
e-mail: podgorska@dashofer.pl
tel. (22) 559 36 43

Nadwyżka uprawnień będzie pokrywać się ze spadkiem popytu, co może negatywnie wpłynąć na właściwe funkcjonowanie rynku. Wprowadzenie zmiany harmonogramu i dopuszczenie mniejszej ilości aukcji we wczesnej fazie 3 okresu może ustabilizować rynek: krótkotrwałe podniesienie ceny, gdy woluminy wystawione na sprzedaż maleją i zmniejszenie, gdy woluminy rosną ponownie. KE bierze pod uwagę przeniesienie ok. 400-1200 mln uprawnień.

✓ WAŻNE!

Aby tego dokonać, Komisja Europejska zaproponowała wprowadzenie zmiany technicznej do dyrektywy EU ETS, polegającej na użyciu stwierdzenia, że „Komisja może, w wyjątkowych przypadkach, zmienić harmonogram aukcji w danym okresie rozliczeniowym przez zmianę rozporządzenia w sprawie sprzedaży na aukcji, mając na względzie właściwe funkcjonowanie rynku emisji dwutlenku węgla”.

Do zaakceptowania propozycji konieczna jest zgoda państw człon-

kowskich. KE poprosiła więc o nadesłanie wstępnych opinii przez te kraje. Projekt dotyczący przyszłej zmiany trafił też do Komitetu ds. zmiany klimatu, gdzie kraje członkowskie decydują kwalifikowaną większością.

Jeśli decyzja okaże się pozytywna, poprawka będzie przedmiotem 3-miesięcznej analizy przez Parlament Europejski i Radę Europy. Na końcu KE formalnie przyjmuje poprawkę. ■

Małgorzata Nowak

§ Aktualności**Szczegółowy opis priorytetów Programu Infrastruktura i Środowisko – zaktualizowany**

Zmieniona wersja Szczegółowego opisu priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko została podpisana 14 sierpnia 2012 r. przez minister rozwoju regionalnego, Elżbietę Bieńkowską.

W zakresie środowiskowych priorytetów POIiŚ nowa wersja Szczegółowego opisu priorytetów (wersja 3.9) zawiera między innymi następujące zmiany:

➤ W Działaniu 2.1. *Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gos-*

podarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych uzupełniono listę przykładowych typów projektów w zakresie rekultywacji składowisk odpadów. Wraz z tym doprecyzowaniem

NASI STALI EKSPERCI:

dr Michał Kuliński, adwokat. Wspólnik w kancelarii *Battara Bartoszek Kuliński BBK*. Studiował na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Ukończył Centrum Prawa Amerykańskiego – Levin College of Law University of Florida przy WPiA UW oraz Studium Bezpieczeństwa Narodowego przy Instytucie Stosunków Międzynarodowych UW.

Krzysztof Choromański, współwłaściciel i Członek Zarządu Biura Konsultacyjnego KOBIKO Sp. z o.o. odpowiedzialny za zarządzanie projektami (ekonomiczne zagadnienia ochrony środowiska oraz przygotowanie i realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie infrastruktury ochrony środowiska i gospodarki komunalnej).

Anna Wojniak-Bieńko, uprawniony weryfikator rocznych raportów emisji gazów cieplarnianych w firmie TUV Rheinland Polska Sp. z o.o. w zakresie działalności energetycznej, hutnictwa żelaza i stali oraz przemysłu mineralnego, wieloletni pracownik sektora energetycznego, właścicielka firmy doradczej, odpowiedzialna za współpracę i doradztwo firmom w zakresie ochrony środowiska i energetyki.

Małgorzata Nowak, biotechnolog. Absolwentka Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Ukończyła kurs: *Badania rynkowe*, organizowany na Akademii Rolniczej w Poznaniu. Zajmuje się tematyką ochrony środowiska, zrównoważonym rozwojem, programami Unii Europejskiej, innowacjami i przedsiębiorczością w ochronie środowiska.

Robert Barański od kilkunastu lat zajmuje się aktywnie planowaniem i realizacją projektów społecznych i inwestycyjnych oraz pozyskiwaniem funduszy na tego typu inicjatywy. Jest autorem wielu publikacji dotyczących finansowania bezzwrotnego przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska oraz uwarunkowań prawnych i organizacyjnych związanych z funkcjonowaniem i aktywnością firm, instytucji i organizacji w kraju i na terenie UE.

uzupełniono listę potencjalnych beneficjentów o dodatkowy podmiot, jakim jest marszałek województwa.

- Z Działania 3.3. Monitoring środowiska przesunięto kwotę 1 736 665 euro na działanie Działania 3.2. *Zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom.*
- W związku z zakończeniem procesu kontraktacji w ramach

działań 4.2, 4.3, 4.4 oraz 4.6 przesunięto pozostałe w tych działaniach środki do Działania 4.5 *Wspieranie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony*, zwiększając tym samym alokację o kwotę 4 800 000 euro.

- W Działaniu 5.1. *Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatun-*

kowej zwiększono kwotę, o jaką będą mogli ubiegać się beneficjenci o 2 150 000 euro, przesuwając środki z działań 5.2, 5.3 i 5.4.

W wyniku realokacji środków w zaktualizowanym Opisie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dokonano zmian wielkości tak zwanych wydatków lizbońskich, które wzrosły z poziomu 67,87 do poziomu 68,01%. ■

Redakcja

§ Aktualności

Działanie 2.1 – zakończono nabór wniosków

20 sierpnia 2012 r. zakończony został nabór wniosków o dofinansowanie dla działania 2.1 **Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych w ramach II priorytetu Programu Infrastruktura i Środowisko.**

Nabór wniosków dla działania 2.1 **Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych** odbył się w terminie od 4 czerwca do 20 sierpnia 2012 r. W ramach konkursu beneficjenci złożyli **17 wniosków o dofinansowanie** o łącznej wartości całkowitej około 1 mld zł na łączną kwotę dofinansowania z Funduszu Spójności w wysokości około **460 mln zł**.

Złożone wnioski o dofinansowanie podlegają ocenie formalnej i merytorycznej pierwszego stopnia, przeprowadzanej przez instytucje wdrażające, na podstawie której zostanie utworzona lista rankingowa. Wnioski wpisane na listę rankingową przejdą do następnego etapu, czyli do oceny merytorycznej drugiego stopnia. Dopiero pozytywna ocena na tym etapie zadecyduje o dofinansowaniu projektów. ■

Redakcja

Harmonogram konkursu nr 6/POIiŚ/2.1/06/2012

Etap procedury konkursowej	Maks. liczba dni roboczych	Planowany termin (dd-mm-rrrr)
1. Ogłoszenie i nabór		
1.1. Ogłoszenie konkursu		23-04-2012
1.2. Rozpoczęcie naboru wniosków		04-06-2012
1.3. Zakończenie naboru wniosków		20-08-2012
2. Ocena formalna i merytoryczna I stopnia		
2.1. I etap oceny formalnej i merytorycznej I stopnia	15	10-09-2012
2.2. Poprawa wniosków przez beneficjentów	7	19-09-2012
2.3. Powtórna ocena formalna i merytoryczna I stopnia	5	26-09-2012
3. Utworzenie listy rankingowej	10	10-10-2012
4. Ocena merytoryczna II stopnia		
4.1. Powołanie zespołów do oceny wniosków	7	19-10-2012
4.2. I etap oceny merytorycznej II stopnia	14 + 2	13-11-2012
4.3. Poprawa wniosków przez beneficjentów	10	27-11-2012
4.4. Powtórna ocena merytoryczna II stopnia	10+2	13-12-2012
5. Podpisanie umowy o dofinansowanie	maks. 2 miesiące od zakończenia oceny projektu	

§ Aktualności

Lista rankingowa projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej

W sierpniu zaakceptowana została lista rankingowa konkursu w ramach Priorytetu I Gospodarka wodno-ściekowa, działanie 1.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM (7/POLIŚ/1.1/04/2012).

Nabór w trybie konkursowym wniosków o dofinansowanie z Funduszu Spójności w ramach Priorytetu I Gospodarka wodno-ściekowa, działanie 1.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM odbywał się w terminie od 30 kwietnia 2012 r. do 18 czerwca 2012 r. W naborze złożono 73 projekty o łącznej wartości ponad 2,5 miliarda złotych i wnioskowanym dofinansowaniu ponad 1,3 miliarda zł.

Pierwszy etap oceny (ocena formalna i merytoryczna I stopnia) pozytywnie przeszło 55 przedsięwzięć o łącznej wartości 2,3 miliarda złotych. Wnioskowane dofinansowanie opiewa na kwotę ponad 1,1 miliarda złotych. Ze względu na fakt, że alokacja przeznaczona na konkurs nie pozwala na dofinansowanie wszystkich pozytywnie ocenionych projektów, została utworzona lista podstawowa i rezerwowa.

Na liście podstawowej znalazło się 26 projektów o łącznej kwocie dofinansowania niespełna 604 milionów złotych. Listę rankingową tworzy kolejne 29 przedsięwzięć ubiegających się o niespełna 570 milionów złotych ze środków UE.

Harmonogram konkursu nr 6/POLIŚ/2.1/06/2012

Etap procedury konkursowej	Maks. liczba dni roboczych	Planowany termin (dd-mm-rrrr)
1. Ogłoszenie i nabór		
1.1. Ogłoszenie konkursu		26-03-2012
1.2. Rozpoczęcie naboru wniosków		30-04-2012
1.3. Zakończenie naboru wniosków		18-06-2012
2. Ocena formalna i merytoryczna I stopnia		
2.1. I etap oceny formalnej i merytorycznej I stopnia	15	09-07-2012
2.2. Poprawa wniosków przez beneficjentów	7	18-07-2012
2.3. Powtórna ocena formalna i merytoryczna I stopnia	5	25-07-2012
3. Utworzenie listy rankingowej	10	08-08-2012
4. Ocena merytoryczna II stopnia		
4.1. Powołanie zespołów do oceny wniosków	7	20-08-2012
4.2. I etap oceny merytorycznej II stopnia	14 + 2	11-09-2012
4.3. Poprawa wniosków przez beneficjentów	10	25-09-2012
4.4. Powtórna ocena merytoryczna II stopnia	10+2	11-10-2012
5. Podpisanie umowy o dofinansowanie	maks. 2 miesiące od zakończenia oceny projektu	

Kolejnym etapem jest ocena zgodności projektów podstawowych z kryteriami merytorycznymi II stopnia. W przypadku zakończenia jej wynikiem pozytywnym, wnioskodawcy będą mogli podpisać umowę

o dofinansowanie. Minister Środowiska będzie podejmować działania mające zapewnić dofinansowanie także projektom znajdującym się obecnie na liście rezerwowej. ■

Redakcja

Masz pytanie do naszych ekspertów?
Chcesz uzyskać więcej informacji na wybrany temat?
Napisz do Redakcji! e-mail: podgorska@dashofer.pl

Obowiązek opłatowy za gospodarowanie odpadami komunalnymi w prawie i orzecznictwie

Od 1 stycznia 2012 r. gminy są zobowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy.

Rada gminy może, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, postanowić o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Jednocześnie właściciele tych nieruchomości, od których gmina ma obowiązek odbierania odpadów komunalnych, są zobowiązani ponosić na rzecz gminy, na terenie której są położone ich nieruchomości, opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Kogo obciąża obowiązek opłatowy za gospodarowanie odpadami komunalnymi? Kiedy obowiązek ten powstaje? Czy konieczność uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dotyczy nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy? Jak oblicza się wysokość opłaty? Jak należy realizować obowiązek opłatowy? Co dzieje się w przypadku niezrealizowania obowiązku opłatowego? Jakie jest przeznaczenie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi?

Kogo obciąża obowiązek opłatowy za gospodarowanie odpadami komunalnymi?

Zgodnie z aktualnymi przepisami Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach obowiązek ponoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obciąża właścicieli nieruchomości, w których:

- zamieszkują mieszkańcy: od razu z mocy prawa;

- nie zamieszkują mieszkańcy, lecz powstają odpady komunalne: dopiero po wejściu w życie uchwały rady gminy postanawiającej objąć te nieruchomości systemem odbierania odpadów komunalnych.

W literaturze przedmiotu analizowane jest pytanie dotyczące charakteru prawnego opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, przy czym uznaje się, iż jest to rodzaj daniny publicznej.

WAŻNE!

Zgodnie z Ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Kiedy powstaje obowiązek opłatowy?

W Ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach powstanie obowiązku opłatowego jest zróżnicowane i zależy od tego, czy na danej nieruchomości zamieszkuje co najmniej jeden mieszkaniec. Zgodnie z przepisem art. 6i Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

- w przypadku nieruchomości, które zamieszkują mieszkańcy (czyli co najmniej jeden mieszkaniec) obowiązek powstaje w każdym miesiącu, w którym ten mieszkaniec na danej nieruchomości zamieszkuje;
- w przypadku nieruchomości, których nie zamieszkują mieszkańcy (czyli ani jeden mieszkaniec) obowiązek powstaje w każdym miesiącu, w którym na danej nieruchomości powstały odpady komunalne.

PAMIĘTAJ!

Warto pamiętać, iż istnienie obowiązku opłatowego w przypadku nieruchomości, których nie zamieszkują mieszkańcy, jest możliwe jedynie wówczas, gdy rada gminy wyda uchwałę obejmującą odbieraniem odpadów komunalnych przez gminy także nieruchomości, których nie zamieszkują mieszkańcy.

Jak oblicza się wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi?

Przepis art. 6j ust. 1 Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w odniesieniu do nieruchomości, którą zamieszkują mieszkańcy, wprowadza trzy alternatywne możliwości ustalania wysokości opłaty. Kwestią wyjściową jest ustalenie stawki opłaty. Stawka opłaty jest ustalana w uchwale gminy, przy czym, zgodnie z przepisem art. 6k ust. 2 Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, rada gminy, określając stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, powinna wziąć pod uwagę:

- liczbę mieszkańców zamieszkujących daną gminę,
- ilość wytwarzanych na terenie gminy odpadów komunalnych,
- koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty: odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych; tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych; obsługi administracyjnej tego systemu,
- przypadki, w których właściciele nieruchomości wytwarzają odpady nieregularnie, w szczególności to, że na niektórych nieruchomościach odpady komunalne powstają sezonowo.

✓ **WAŻNE!**

Rada gminy powinna określić niższe stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób selektywny.

Wysokość opłaty oblicza się przez pomnożenie stawki ustalonej w powyższy sposób przez:

- liczbę mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość, albo
- ilość zużytej wody z danej nieruchomości, albo
- powierzchnię lokalu mieszkalnego.

Rada gminy w odniesieniu do nieruchomości, na której zamieszkują mieszkańcy, może ustalić jedną stawkę za gospodarowanie odpadami komunalnymi od gospodarstwa domowego.

Ustalenie wysokości opłaty dla nieruchomości bez mieszkańców

W odniesieniu do nieruchomości, której nie zamieszkują mieszkańcy, ustalenie wysokości opłaty oblicza się, mnożąc liczbę pojemników z odpadami powstałymi na danej nieruchomości przez stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustaloną przez radę gminy za pojemnik o określonej pojemności.

Interesującym w praktyce zagadnieniem może być sytuacja, w której dana nieruchomość w części jest zamieszkała przez mieszkańców, a w pozostałej części nie jest zamieszkała przez mieszkańców. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przewiduje taką sytuację. Wówczas opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi to suma opłat obliczana osobno dla części zamieszkałej i części niezamieszkałej, przy czym rada gminy może podjąć uchwałę stanowiącą akt prawa miejscowego, w której us-

tali tylko jeden sposób obliczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie takiej nieruchomości, który może polegać na wyborze jednej możliwości wskazanej w przepisie art. 6j ust. 1 Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, bądź przyjęciu jednej stawki wyliczenia opłaty, bądź liczeniu na podstawie liczby pojemników z odpadami komunalnymi powstałymi na danej nieruchomości.

Jak należy uiszczać opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi?

Rada gminy ma obowiązek wydać uchwałę stanowiącą akt prawa miejscowego, która wskaże:

- termin uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- częstotliwość ich uiszczania, a także
- tryb uiszczania opłat.

Wydając uchwałę wskazującą termin uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, częstotliwość ich uiszczania oraz tryb uiszczania tych opłat, rada gminy powinna uwzględnić warunki miejscowe.

Obowiązek złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Właściciele nieruchomości mają obowiązek złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w terminie 14 dni. Termin ten jest liczony odrębnie dla nieruchomości zamieszkałych przez mieszkańców i dla nieruchomości niezamieszkałych przez mieszkańców. I tak, w przypadku nieruchomości zamieszkałych przez mieszkańców termin 14 dni na złożenie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

należy liczyć od dnia zamieszkania na danej nieruchomości pierwszego mieszkańca. W odniesieniu do nieruchomości niezamieszkałych przez mieszkańców termin ten należy liczyć od dnia powstania na danej nieruchomości odpadów komunalnych.

✓ **WAŻNE!**

Właściciel nieruchomości ma obowiązek złożenia nowej deklaracji w przypadku, gdy zmieniają się dane, będące podstawą ustalenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub dane dotyczące ilości odpadów komunalnych powstających na danej nieruchomości. Termin na złożenie nowej deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosi 14 dni od wystąpienia zmiany, a opłatę w zmiennej wysokości trzeba zapłacić za miesiąc, w którym nastąpiła zmiana.

Wzór deklaracji i szczegółowe informacje

Zgodnie z przepisem art. 6n Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach rada gminy ma obowiązek wydać uchwałę, stanowiącą akt prawa miejscowego, określającą:

- wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obejmujący:
 - objaśnienia co do sposobu wypełnienia deklaracji,
 - pouczenie, że deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego;
- informacje o terminie i miejscu składania deklaracji;
- wykaz dokumentów potwierdzających dane zawarte w deklaracji.

Wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz informacje o terminie i miejscu składania deklaracji są obowiązkowe w uchwale rady gminy, zaś wykaz dokumentów potwierdzających dane zawarte w de-

klaracji może, ale nie musi, być zawarty w tej uchwale.

Określenie wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

W przypadku braku złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi albo uzasadnionych wątpliwości co do danych zawartych w deklaracji, wójt, burmistrz lub prezydent miasta określa, w drodze decyzji, wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, biorąc pod uwagę uzasadnione szacunki, w tym średnią ilość odpadów komunalnych powstających na nieruchomościach o podobnym charakterze.

WAŻNE!

Od decyzji właścicielowi nieruchomości przysługuje odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego, a potem ewentualnie skarga do sądu administracyjnego.

Co dzieje się w przypadku nieuiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi?

W przypadku stwierdzenia, iż właściciel nieruchomości nie uregulował opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi albo uiścił ją w wysokości niższej od należnej, wójt, burmistrz lub prezydent miasta określa, w drodze decyzji, wysokość zaległości z tytułu opłaty

za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Podobnie jak w przypadku decyzji o wysokości opłaty, od decyzji właścicielowi nieruchomości przysługuje odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego, a następnie ewentualnie skarga do sądu administracyjnego.

Jakie jest przeznaczenie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi?

Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi dochód gminy.

Z pobranych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi gmina pokrywa koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- obsługi administracyjnej tego systemu.

Rada gminy powinna określić, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę

za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w szczególności ilość odpadów komunalnych odbieranych od właściciela nieruchomości, częstotliwość odbierania odpadów komunalnych od właściciela nieruchomości i sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Rada gminy może określić, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, rodzaje dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokość cen za te usługi. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie wskazuje jednak, jakie to konkretnie dodatkowe usługi. Jak podkreśla się w literaturze przedmiotu, świadczenie tych dodatkowych usług nie jest obowiązkiem gminy objętym samą opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi, zatem właściciele nieruchomości finansują je dodatkowo nie w formie odrębnej opłaty, ale ceny.

Marta Pawlak, LL.M.

§ Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r. Nr 391).

Porady prawne

Kary pieniężne wynikające z ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych

Kwestia kar pieniężnych uregulowana jest w rozdziale jedenastym ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz.U. Nr 122, poz. 695).

Podstawowe kary pieniężne

Jeżeli prowadzący instalację albo operator statku powietrznego nie przedłoży w terminie Krajowemu

ośrodkowi raportu, podlega karze pieniężnej w wysokości 10 000 euro. Jeżeli prowadzący instalację nie zgłosi w terminie faktu, że instalacja przestała spełniać przesłanki objęcia systemem, podlega karze

pieniężnej w wysokości 5 000 euro. Wysokość kary ustala się, stosując średni kurs euro w przeliczeniu na złote polskie, ogłaszany przez Narodowy Bank Polski w pierwszym dniu roboczym po upływie terminu wykonania obowiązku.

Brak umorzenia

Jeżeli prowadzący instalację, operator statku powietrznego albo zarządca grupy instalacji objętych systemem nie dokona w terminie umorzenia, podlega karze pieniężnej w wysokości równej iloczynowi liczby uprawnień do emisji, która nie została umorzona, i jednostkowej stawki kary pieniężnej. Jednostkowa stawka kary pieniężnej wynosi 100 euro. Wysokość stawki ustala się, stosując średni kurs euro w przeliczeniu na złote polskie ogłaszany przez Narodowy Bank Polski na pierwszy dzień roboczy następujący po dniu 30 kwietnia roku, w którym powstał obowiązek rozliczenia.

Brak zezwolenia

Jeżeli prowadzący instalację nie posiada zezwolenia, podlega karze pieniężnej w wysokości 50 000 euro. Wysokość kary ustala się, stosując średni kurs euro w przeliczeniu na złote polskie, ogłaszany przez Narodowy Bank Polski na dzień nałożenia kary. W przypadku złożenia wniosku o wydanie zezwolenia w terminach, o których mowa w art. 45 ustawy, kary pieniężnej nie nakłada się, a postępowanie w sprawie jej nałożenia umarza się.

Nałożenie kary

Kary pieniężne nakłada, w drodze decyzji, wojewódzki inspektor ochrony środowiska. Wpływy z kar pieniężnych wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przekazują na rachunek bankowy Narodowego Funduszu w terminie do końca następnego miesiąca po upływie każdego kwartału.

Wniesienie kar

Kary pieniężne wnosi się na wyodrębniony rachunek bankowy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, który wydał decyzję. Wpływy z kar pieniężnych wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska przekazują na rachunek bankowy Narodowego Funduszu w terminie do końca następnego miesiąca po upływie każdego kwartału.

Zastosowanie Ordynacji podatkowej

Do kar pieniężnych stosuje się przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, z wyjątkiem przepisów dotyczących terminów płatności należności, zaniechania ustalenia zobowiązania, zaniechania poboru należności oraz umarzania zaległych zobowiązań. Uprawnienia organów podatkowych w sprawach przysługują wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Informacja o karach

Wojewódzki inspektor ochrony środowiska, w terminie do dnia 15 lutego każdego roku, przekazuje Krajowemu ośrodkowi oraz Narodowemu Funduszowi informacje o karach pieniężnych nałożonych w poprzednim roku. Informacja ta zawiera nazwy prowadzących instalacje lub operatorów statków powietrznych, na których nałożono kary pieniężne, oraz wysokość tych kar wraz z podaniem, za jaki rodzaj naruszenia zostały nałożone.

Operatorzy statków powietrznych

W terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja o nałożeniu kary pieniężnej stała się ostateczna, Krajowy ośrodek przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska informacje o operatorach statków

powietrznych, którzy nie dopełnili obowiązku:

- 1) przedłożenia raportu,
- 2) dokonania umorzenia.

Minister właściwy do spraw środowiska po otrzymaniu tej informacji oraz stwierdzeniu, że operator statku powietrznego:

- 1) nie przedłożył raportu;
- 2) nie dokonał umorzenia

- zawiadamia danego operatora statku powietrznego o wszczęciu postępowania w sprawie skierowania do Komisji Europejskiej wniosku o nałożenie zakazu prowadzenia przez tego operatora operacji lotniczych.

Operator statku powietrznego po otrzymaniu zawiadomienia może złożyć ministrowi właściwemu do spraw środowiska, w terminie 10 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, wyjaśnienia.

Wniosek o nałożenie zakazu

Minister właściwy do spraw środowiska po uzyskaniu zgody Rady Ministrów przesyła do Komisji Europejskiej wniosek o nałożenie zakazu prowadzenia przez operatora statku powietrznego operacji lotniczych. Wniosek zawiera:

- 1) dowody potwierdzające naruszenie przez operatora statku powietrznego obowiązku przedłożenia raportu albo obowiązku dokonania w wymaganym terminie umorzenia;
- 2) informacje o podjętych środkach, mających na celu wykonanie obowiązków, o których mowa w pkt 1;
- 3) uzasadnienie celowości nałożenia zakazu prowadzenia przez operatora statku powietrznego operacji lotniczych;
- 4) propozycje dotyczące czasowego i przestrzennego zakresu obowiązywania zakazu prowadzenia operacji lotniczych oraz dodatkowych warunków lub obowiązków, jakie powinny zostać na-

łożone na operatora statku powietrznego.

Postępowanie w sprawie nałożenia zakazu prowadzenia przez operatora statku powietrznego operacji lotniczych jest prowadzone zgodnie

z przepisami rozporządzenia wydanego w związku z art. 16 ust. 12 dyrektywy 2003/87/WE. ■

Redakcja

Temat numeru

Odroczenie opłat podwyższonych za korzystanie ze środowiska

Opłata za korzystanie ze środowiska powinna być zapłacona w terminach wynikających z Ustawy – Prawo ochrony środowiska. Co do zasady podmiot korzystający ze środowiska wnosi opłatę do końca miesiąca następującego po upływie każdego półrocza. Jednak Prawo ochrony środowiska przewiduje możliwość uzyskania odroczenia terminu płatności opłaty.

Art. 317 ust. 1 Prawa ochrony środowiska stanowi, że termin płatności opłaty za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnej kary pieniężnej odracza się na wniosek podmiotu korzystającego ze środowiska zobowiązanego do ich uiszczenia, jeżeli realizuje on terminowo przedsięwzięcie, którego wykonanie zapewni usunięcie przyczyn ponoszenia podwyższonych opłat w okresie nie dłuższym niż 5 lat od dnia złożenia wniosku.

Z treści tego przepisu, a zwłaszcza z zawartego w nim sformułowania: „realizuje on terminowo przedsięwzięcie”, wynika, iż jednym z warunków skutecznego złożenia wniosku o odroczenie terminu płatności podwyższonej opłaty – w przedmiotowej sprawie opłaty za korzystanie ze środowiska, jest jego złożenie w czasie, gdy inwestycja podejmowana w celu usunięcia przyczyn ponoszenia podwyższonych opłat z tytułu korzystania ze środowiska jest w toku, a więc jest wykonywana, a jej proces inwestycyjny nie został zakończony, a ponadto jest ona realizowana zgodnie z planem, bez żadnych opóźnień. Za takim

przyjęciem przemawia również treść ustępu 4 art. 317 powołanej ustawy, który przewiduje, iż termin płatności może być odroczone wyłącznie na okres niezbędny do zrealizowania przedsięwzięcia.

Warunkiem *sine qua non* uwzględnienia wniosku podmiotu korzystającego ze środowiska, zobowiązanego do uiszczenia opłat, jest terminowa realizacja przedsięwzięcia, którego wykonanie zapewni usunięcie przyczyn ponoszenia podwyższonych opłat.

Przepis art. 317 ust. 1 Prawa ochrony środowiska nie przewiduje możliwości uwzględnienia jakichkolwiek powodów ewentualnego niezawinionego przez inwestora bądź wykonawcę niezachowania terminu zakończenia przedsięwzięcia.

[Por. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 29 listopada 2010 r., sygn. akt II SA/Gl 830/10].

Odroczenie terminu płatności może dotyczyć części albo całości opłaty. Jednak odroczenie może objąć opłaty najwyżej w części, w jakiej przewyższa ono kwotę opłaty, jaką ponosiłby podmiot korzystający ze środowiska w przypadku, gdyby posiadał pozwolenie albo inną wymaganą decyzję.

WAŻNE!

Termin płatności może być odroczone wyłącznie na okres niezbędny do zrealizowania przedsięwzięcia, którego wykonanie zapewni usunięcie przyczyn ponoszenia podwyższonych opłat.

Organem właściwym w sprawach odraczania terminu płatności opłaty za korzystanie ze środowiska, a także jej zmniejszania i umarzania jest marszałek województwa i do niego należy składać odpowiedni wniosek.

Termin na złożenie wniosku

Wniosek o odroczenie terminu płatności opłaty powinien zostać złożony do właściwego organu przed upływem terminu, w którym powinny być one uiszczone. Za termin uiszczenia opłat należy uznać ostatni dzień okresu udzielonego odroczenia. Istotnym zagadnieniem z punktu widzenia procesowego jest charakter prawny terminu, w jakim powinien być złożony wniosek o odroczenie terminu płatności opłat albo kar pieniężnych za korzystanie ze środowiska.

W zależności od tego, czy ma on charakter procesowy czy materialnoprawny, różnie będą się przedstawiać konsekwencje jego przekroczenia. W przypadku przyjęcia, że termin ma charakter materialnoprawny, naruszenie skutkowałoby umorzeniem postępowania na podstawie art. 105 § 1 K.p.a. jako bezprzedmiotowego.

Natomiast ustalenie, że termin ten ma charakter procesowy, umożliwiłoby w przypadku przekroczenia jego przywrócenie na zasadach określonych w art. 58 K.p.a., według których w razie uchybienia terminu należy przywrócić termin na prośbę zainteresowanego, jeżeli uprawdopodobni, że uchybienie

nastąpiło bez jego winy. Biorąc natomiast pod uwagę regulę, że obowiązek uiszczenia opłat za korzystanie ze środowiska wynika z mocy samego prawa, a kar pieniężnych – z decyzji administracyjnej, wymierzającej karę pieniężną za określony okres, przekroczenie tego terminu może być częstym zjawiskiem.

W doktrynie było wiele głosów uzasadniających, że termin ten ma charakter procesowy, a tym samym jest możliwość jego przywrócenia, jeżeli podmiot korzystający ze środowiska wykaże, że nie złożył wniosku najpóźniej w ostatnim dniu udzielonego odroczenia nie ze swojej winy.

Jednak w orzecznictwie sądów administracyjnych dominuje stanowisko, że termin ten ma tzw. charakter materialnoprawny, a więc nie podlega przywróceniu, zaś jego niezachowanie skutkuje bezwzględną odmową odroczenia terminu płatności opłaty za korzystanie ze środowiska. Decyzja ta nie ma wobec tego charakteru uznaniowego.

[Por. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 lutego 2005 r., sygn. akt OSK 1192].

Trzeba jednak pamiętać, że złożenie wniosku o odroczenie terminu płatności opłat nie zwalnia z obowiązku ich uiszczenia w części, w jakiej nie mogą podlegać odroczeniu.

Wniosek powinien zawierać:

- wskazanie wysokości opłaty lub kary, o której odroczenie terminu płatności występuje strona,
- opis realizowanego przedsięwzięcia,
- harmonogram realizacji przedsięwzięcia ze wskazaniem etapów nie dłuższych niż 6 miesięcy.

Jak wyjaśnił Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 11 lutego 2011 r.: „Wymogiem formalnym

wynikającym z art. 318 ust. 3 P.o.ś. jest załączenie do wniosku „harmonogramu realizacji przedsięwzięcia ze wskazaniem etapów nie dłuższych niż 6 miesięcy”, a nie „harmonogramu realizacji przedsięwzięcia ze wskazaniem etapów nie dłuższych niż 6 miesięcy skorelowanemu ze wskazanym we wniosku terminem, na który ma być odroczone płatność”.

[Por. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 lutego 2011 r., sygn. akt II OSK 290/10].

Przedsięwzięcia ujęte w programie oczyszczania ścieków

Jeżeli przedsięwzięcie, którego wykonanie zapewni usunięcie przyczyn ponoszenia podwyższonych opłat lub kar, jest ujęte w krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych, to wniosek powinien zawierać także wskazanie, że przedsięwzięcie jest ujęte w tym programie. W przypadku takich przedsięwzięć, podmiot korzystający ze środowiska jest zobowiązany do przedkładania organowi właściwemu, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, informacji o przebiegu realizacji tego przedsięwzięcia.

WAŻNE!

Od 31 grudnia 2010 r. obowiązuje przepis (art. 318a) stanowiący, iż w przypadku przedsięwzięć ujętych w krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych podmiot korzystający ze środowiska jest zobowiązany do przedkładania marszałkowi województwa nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy, informacji o przebiegu realizacji tego przedsięwzięcia.

Rozwiązanie to miało na celu umożliwienie weryfikacji realizacji przedsięwzięć umieszczonych w krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych. Jednak w przepisie brakuje rozwiązań,

które w jakikolwiek sposób dyscyplinowałyby podmioty korzystające ze środowiska do wywiązywania się z obowiązku przedkładania informacji o realizacji przedsięwzięć stanowiących podstawę odroczenia terminu płatności kary pieniężnej lub opłaty podwyższonej. Nie doprecyzowano również, jak szczegółowe mają być przedkładane informacje. Dlatego brak wywiązania się z tego obowiązku, przekroczenie terminu czy przedłożenie niewystarczających informacji w żaden sposób nie będą przekładać się na byt prawny decyzji odraczającej płatność, nie będą rzutować również na samą możliwość późniejszego zmniejszenia zobowiązania, w przypadku zrealizowania planowanego przedsięwzięcia oraz usunięcia przyczyny jego ponoszenia.

Jedyną możliwością weryfikacji przez organ administracji prawidłowości realizacji przedsięwzięcia, w przypadku braku przedłożenia informacji, będzie przeprowadzenie kontroli na podstawie uprawnień wynikających z art. 379 Prawo ochrony środowiska, co nie wydaje się dostatecznym rozwiązaniem [Por. K. Gruszecki. Komentarz do art.318(a) ustawy – Prawo ochrony środowiska, 2011].

Jeżeli istnieją zastrzeżenia odnośnie do możliwości sfinansowania przez wnioskodawcę planowanych przedsięwzięć, właściwy organ może zażądać dodatkowo przedłożenia dowodów potwierdzających możliwość finansowania przedsięwzięcia.

W sytuacji natomiast, gdy złożony wniosek nie daje należytych podstaw dotyczących możliwości jego sfinansowania przez wnioskodawcę, organ administracji, wzywając do podania dodatkowych informacji, nie powinien tego czynić pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia, ale pod rygorem wydania decyzji negatywnej.

Pozostawienie wniosku bez rozpatrzenia z uwagi na niespełnianie wymagań formalnych nie wymaga wydania żadnego orzeczenia, natomiast ocena możliwości finansowych realizacji przedsięwzięcia usuwającego przyczynę ponoszenia opłat podwyższonych jest obarczona elementem uznaniowości.

Decyzja o odroczeniu terminu płatności opłat

W związku z tym w praktyce mogłaby pojawić się tendencja do wzywania wnioskodawców do uzupełnienia wniosku, a następnie poza kontrolą instancyjną pozostawiania wniosku bez rozpatrzenia pod pozorem nieuzupełnienia. Ponadto za koniecznością wydania decyzji odmawiającej odroczenia przemawia fakt, że w przepisie (art. 318 ust. 4 Prawa ochrony środowiska) nie ma mowy bezpośrednio o elementach formalnych wniosku, ale o dowodach potwierdzających jego zasadność. W związku z tym nieprzedłożenie określonego dowodu przemawia za wydaniem decyzji negatywnej, a nie za pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

Dodatkowo za wydaniem decyzji negatywnej przemawia fakt, iż po wydaniu takiej decyzji postępowanie organów administracji pierwszej instancji może być poddane kontroli instancyjnej oraz wymagane dowody będą mogły być przedłożone również na etapie postępowania odwoławczego, a następnie może być zaskarżone do sądu administracyjnego.

Decyzja o odroczeniu terminu płatności opłat określa:

- 1) opłatę lub karę, której termin płatności został odroczone, oraz jej wysokość,
- 2) realizowane przez wnioskodawcę przedsięwzięcie,
- 3) harmonogram realizacji przedsięwzięcia,
- 4) termin odroczenia opłaty albo kary.

Jeżeli nie są spełnione warunki odroczenia określone ustawą, to marszałek województwa musi odmówić decyzję o odmowie odroczenia terminu płatności opłaty. Taka decyzja, jak każda inna decyzja administracyjna, podlega zaskarżeniu przez złożenie odwołania do wyższej instancji, a następnie skargi do sądu administracyjnego.

W przypadku, gdy terminowe zrealizowanie przedsięwzięcia, będącego podstawą odroczenia płatności, usunęło przyczyny ponoszenia opłat, właściwy organ ma obowiązek orzec w drodze decyzji, o zmniejszeniu odroczonej opłaty o sumę środków własnych, wydatkowanych na realizację przedsięwzięcia. Jeżeli odroczenie dotyczy przedsięwzięcia służącego realizacji zadań własnych gminy, do środków własnych wlicza się także środki pochodzące z budżetu gminy.

Natomiast jeżeli odroczeniu podlegały opłaty wymierzone w związku ze składowaniem lub magazynowaniem odpadów bez uzyskania decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów lub bez decyzji określającej miejsce i sposób magazynowania odpadów albo wymierzone za przekroczenie warunków określonych w decyzji, w razie terminowego zrealizowania przedsięwzięcia właściwy organ stwierdza, w drodze decyzji, umorzenie odroczonej opłaty.

Przepisy Prawa ochrony środowiska nie pozostawiają marszałkowi województwa żadnej swobody decyzyjnej w tym zakresie. Tak samo, jeżeli odroczeniu podlegały opłaty w związku z wprowadzaniem ścieków do wód lub do ziemi bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, w razie terminowego wykonania przedsięwzięcia służącego do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunal-

nych, właściwy organ stwierdza, w drodze decyzji, umorzenie odroczonej opłaty.

WAŻNE!

W przypadku, gdy terminowe zrealizowanie przedsięwzięcia, będącego podstawą odroczenia płatności, nie usunęło przyczyn ponoszenia opłat lub kar, marszałek województwa w drodze decyzji, orzeka o obowiązku uiszczenia odroczonej opłaty albo kar wraz z opłatą prolongacyjną (o której mowa w przepisach działu III ustawy – Ordynacja podatkowa).

Termin płatności opłat może być odroczone na 5 lat. Ponieważ w tym okresie realna wartość zobowiązania może ulegać poważnym zmianom, Prawo ochrony środowiska przewiduje instrumenty zapobiegające temu procesowi. Dlatego w art. 318 ust. 7 Prawa ochrony środowiska określono, że poczynając od momentu złożenia wniosku, z mocy samego prawa są naliczane odsetki za zwłokę na zasadach określonych w ordynacji podatkowej.

Jeżeli przedsięwzięcie, będące podstawą odroczenia płatności nie zostanie zrealizowane w terminie, właściwy organ stwierdza, w drodze decyzji, obowiązek uiszczenia odroczonej opłaty albo kar wraz z określonymi w przepisach działu III ustawy – Ordynacja podatkowa odsetkami za zwłokę naliczanymi za okres odroczenia.

Co istotne, organ może wydać decyzję o obowiązku uiszczenia odroczonej opłaty wraz z odsetkami także przed upływem terminu odroczenia w razie stwierdzenia, że przedsięwzięcie, będące podstawą odroczenia, nie jest realizowane zgodnie z harmonogramem.

Prawo ochrony środowiska nie definiuje pojęcia „terminowa realizacja”, jednak należy uznać, że przez terminową realizację należy rozumieć

realizację zgodną z terminem wynikającym z harmonogramu realizacji przedsięwzięcia, tj. z dokumentu zawierającego uzgodnienie m.in. terminu zakończenia realizacji inwestycji, dokonane na etapie zawierania przez inwestora umowy (umów)

z wykonawcą (wykonawcami).
[Por. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 2 lutego 2006 r., sygn. akt II OSK 110/05]. ■

dr Michał Kuliński
Adwokat

Podstawa prawna:

- Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zmianami).

Finanse**Wstępne wyniki pierwszego naboru do programu NER 300**

Komisja Europejska opublikowała wstępne wyniki pierwszego naboru do programu NER 300. Kraje członkowskie są proszone o potwierdzenie projektów i dofinansowania nie później niż do 1 października 2012 r.

W swoim dokumencie roboczym: „NER300 – Moving towards a low carbon economy and boosting innovation, growth and employment across the EU” Komisja Europejska informuje o stanie realizacji programu NER 300, który ma dofinansować innowacyjne technologie niskowęglowe.

Fundusze na NER 300 mają pochodzić ze sprzedaży 300 mln uprawnień do emisji gazów cieplarnianych, rezerwy dla nowych instalacji trzeciej fazy Europejskiego Systemu Handlu Uprawnieniami (EU ETS). Dofinansowaniu podlegają projekty dotyczące bezpiecznego środowiskowo wyłapywania dwutlenku węgla i jego składowania pod ziemią (CCS) oraz innowacyjnych technologii energii odnawialnych (RES). Pojedynczy kraj członkowski może realizować maksymalnie trzy projekty tego programu.

NER 300 przewiduje dwa nabory wniosków: pierwszy rozpoczął się w listopadzie 2010 r., a do końca 2012 r. KE zamierza przedstawić projekty, które zostaną dofinansowane. Drugi nabór ma zostać ogłoszony w tym roku.

Wysokość dofinansowania

Dofinansowanie przewidziane przez inicjatywę to 50% kosztów właściwych.

UWAGA!

Koszty właściwe to koszty inwestycyjne na realizację zastosowań technologii CSS i RES wartości netto najlepszego szacunku operacyjnych kosztów i zysków, wynikających z zastosowania technologii CCS lub RES podczas pierwszych 10 (CSS) lub 5 (RES) lat działalności.

Maksymalnie może zostać przyznana kwota o wartości do 15% dostępnych uprawnień podczas obu naborów wniosków. Jeżeli więc fundusze osiągną wartość 1,3 bln euro, granica 15% będzie oznaczać 292 mln euro; przy wartości funduszy 1,5 bln euro, granica 15% będzie oznaczać 337 mln euro.

PAMIĘTAJ!

Jeśli projekt nie zacznie działać lub zaprzestanie działalności, odpowiedzialny za niego kraj członkowski będzie zmuszony zwrócić i pokryć wszelkie nadmierne wydatki.

Pierwszy nabór

KE podaje w swojej informacji, że na pierwszy nabór napłynęło 79 wniosków o dofinansowanie z 21 krajów członkowskich. 13 z nich dotyczyło projektów CCS, a 66 RES. Całkowita wartość zgłoszonych projektów wyniosła 11,8 bln euro.

EIB zakończył techniczną i finansową ocenę należytej staranności wniosków w lutym br. oraz przekazał listę projektów ułożoną w kolejności pod względem jednostkowego kosztu wykonania do Komisji Europejskiej. 13 propozycji zostało odrzuconych już na tym etapie. Z pozostałych 66 projektów, o wartości 10,2 bln euro, 11 dotyczy technologii CCS, a 55 RES. Po zakończeniu procesu oceny odrzucono jeszcze jeden wniosek.

KE jest odpowiedzialna za wprowadzenie programu NER 300, zaś Europejski Bank Inwestycyjny (EIB) działa jako jej agent i zajmuje się m.in. monetyzacją uprawnień.

Monetyzacja

Sprzedaż pierwszych uprawnień rozpoczęła się w grudniu 2011 r. Za 12 000 000 uprawnień uzyskano wówczas 97 849 000 euro. Szacowano, że miesięcznie powinno schodzić 20 mln uprawnień, a zakończenie wyprzedaży pierwszej transzy 200 mln uprawnień powinno zakończyć się do października 2012 r. Średnia cena za jedno uprawnienie wynosiła wówczas 8,15 euro. W drugiej transzy będzie sprzedawane pozostałe 100 mln uprawnień.

UWAGA!

Monetyzacja powinna się zakończyć przed 2013 r., w którym rozpoczyna się trzeci okres rozliczeniowy EU ETS.

Do końca czerwca br. EIB sprzedał 140 mln uprawnień, ze średnią ceną 8,05 euro za 1 uprawnienie. Monetyzacja pierwszych 200 mln jednostek ma się zakończyć w październiku.

Raport EIB dotyczący lipca tego roku informuje o sprzedaży 20 500 000 uprawnień na wartość 162 829 760 euro (po odjęciu koniecznych wydatków, np. opłat rynkowych i EIB). Dziennie sprzedawano pomiędzy 530 000 a 1 072 000 uprawnień, przy średniej cenie za uprawnienie 7,94 euro.

Podsumowując, od początku sprzedaży do końca lipca br. zostało sprzedanych 162 100 000 uprawnień na kwotę 1 302 447 930 euro. Średnia wartość uprawnienia wyniosła 8,03 euro. Największą liczbę uprawnień sprzedano w lutym br. (23 500 000), przy najwyższej do tej pory średniej wartości uprawnienia 9,42 euro. Najniższą cenę za jednostkowe uprawnienie zanotowano w maju br. (7,19 euro).

Lista kandydatów

KE w swojej informacji podaje listę kandydatów do otrzymania dofinansowania oraz listę rezerwową.

✓ UWAGA!

Nie wszyscy kandydaci z listy wymienionej przez KE mogą się spodziewać dofinansowania. Jego przydział będzie zależeć m.in. od dostępnych funduszy. Przy wycofaniu się sponsorów lub rezygnacji przez dany kraj członkowski na miejsce wycofanego projektu znajdującego się na liście kandydatów wchodzi kolejny z listy.

Z Polski kandydatami do dofinansowania projektu w zakresie CSS jest instalacja do wychwytywania CO₂ po spalaniu w Bełchatowie (drugie miejsce na liście). Na liście rezerwowej technologii RES znalazła się instalacja do otrzymywania bioetanolu drugiej generacji w Goświnowicach.

Ponieważ KE powinna podjąć decyzje dotyczące dofinansowania pierwszego naboru do końca br., wszystkie kraje członkowskie posiadające kandydatów na liście podstawowej lub rezerwowej są proszone o jak najszybsze potwierdzenie wsparcia finansowego swoich kandydatów. Potwierdzenia powinny spłynąć do KE nie później niż do 1 października 2012 r.

Po zakończeniu monetyzacji pierwszych 200 mln uprawnień KE opracuje końcową listę kandydatów do objęcia dofinansowaniem, biorąc pod uwagę zgromadzone fundusze i ponownie poprosi państwa członkowskie o potwierdzenie gotowości do udzielenia wsparcia projektem.

Lista z potwierdzonymi projektami zostanie przekazana do Komitetu ds. zmian klimatu i dopiero wówczas zostanie podjęta ostateczna decyzja dotycząca przyznania funduszy. ■

Małgorzata Nowak

Finanse

Wyniki ubiegłorocznego naboru do Life+

Zatwierdzono 202 projekty na 268,4 mln euro z ubiegłorocznego naboru Life+, o czym 20 lipca br. poinformowała Komisja Europejska. W ubiegłym roku KE otrzymała 1 078 wniosków z 27 państw członkowskich, czyli o 30% więcej niż poprzednim naborze. Zatwierdzone 202 projekty (o 9% więcej niż poprzednio) stanowią inwestycje w wysokości 516,5 mln euro, z czego UE dofinansuje 268 mln euro.

Poszczególne kategorie Life+ przedstawiają się następująco:

➤ **LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna**, czyli ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk. Ta kategoria cieszyła się

średnim zainteresowaniem – złożono 268 wniosków. KE wybrała do dofinansowania 76 projektów (ok. 28%), które będą realizowane w 22 państwach. Projekty mają łączną wartość 241,8 mln euro. UE dofinansuje 136 mln euro. 71 projektów dotyczy przyrody, a 5 różnorodności biologicznej.

➤ **LIFE+ polityka i zarządzanie w zakresie ochrony środowiska** to projekty pilotażowe, przyczyniające się do rozwoju innowacyjnych koncepcji politycznych, technologii, metod i instrumentów. W tej kategorii złożono najwięcej, bo 607 wniosków. KE wybrała 113 projektów (ok. 18%) do dofinansowania. Ich łączna

wartość wynosi 258,4 mln euro. UE dołoży 124,4 mln euro. 23 projekty dotyczą bezpośrednio przeciwdziałania zmianie klimatu, 29 odpadów, 19 gospodarki wodnej, reszta będzie miała pośredni wpływ na emisję gazów cieplarnianych i związana jest z innymi zagadnieniami.

➤ **LIFE+ informacja i komunikacja**, czyli projekty służące rozpowszechnianiu informacji i popularyzacji zagadnień związanych ze środowiskiem, zapewnieniu szkoleń i podnoszeniu świadomości w zakresie zapobiegania pożarom lasów. W tej kategorii złożono 203 wnioski. KE wybrała do dofinansowania 13 projektów (ok. 6%), które będą

realizowane w 9 krajach członkowskich. Wartość projektów wynosi 16,2 mln euro, UE zapewni 7,2 mln euro.

Jak wynika z porównania, największa akceptowalność wniosków dotyczyła kategorii LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna i na te projekty została przeznaczona najwyższa kwota. Polityka i zarządzanie w zakresie ochrony środowiska cieszyła się największą popularnością wśród wnioskodawców. Do realizacji wybrano jednak tylko 113 projektów (w naborze z 2010 r. 104 wnioski). Najmniej wniosków zaakceptowano w kategorii LIFE+ informacja i komunikacja, tutaj też przyznano najmniejszą dotację.

Krajem, który otrzymał do realizacji największą ilość projektów, jest Hiszpania (47). Dofinansowanie przyznane Hiszpanom wynosi 95,2 mln euro i jest najwyższą dotacją przyznaną pojedynczemu

krajowi w ramach Life+ 2011. W naborze z roku 2010 najwyższą kwotę dofinansowania otrzymały Włochy (109,3 mln euro) na realizację 48 projektów.

Z wniosków złożonych przez Polskę w ubiegłorocznym konkursie Life+ zaakceptowano 16 projektów na kwotę 39,3 mln euro. W stosunku do naboru z 2010 r. (7 projektów) to 56% wzrost akceptowalności.

W naszym kraju realizowane będzie z ubiegłorocznego naboru 6 projektów dotyczących polityki i zarządzania w zakresie ochrony środowiska (dofinansowanie 10,5 mln euro), 7 projektów dotyczących przyrody (24,3 mln euro), 3 projekty z informacji i komunikacji (4,5 mln euro).

Zaakceptowane wnioski i ich wartość w euro w poszczególnych krajach:

Austria – 1 projekt, 0,8 mln.
Belgia – 8 projektów, 44,5 mln.

Bułgaria – 3 projekty, 3,7 mln.
Cypr – 2 projekty, 2,3 mln.
Czechy – 2 projekty, 12,1 mln.
Dania – 4 projekty, 9,0 mln.
Finlandia – 4 projekty, 7,8 mln.
Francja – 14 projektów, 40,1 mln.
Grecja – 8 projektów, 13,7 mln.
Hiszpania – 47 projektów, 95,2 mln.
Holandia – 7 projektów, 21,1 mln.
Irlandia – 1 projekt, 2,2 mln.
Łotwa – 2 projekty, 2,9 mln.
Luksemburg – 4 projekty, 19,8 mln.
Malta – 1 projekt, 1,0 mln.
Niemcy – 11 projektów, 44,5 mln.
Polska – 16 projektów, 39,3 mln.
Portugalia – 1 projekt, 1,2 mln.
Rumunia – 4 projekty, 9,7 mln.
Słowacja – 3 projekty, 4,4 mln.
Słowenia – 2 projekty, 6,1 mln.
Szwecja – 7 projektów, 26,6 mln.
Węgry – 2 projekty, 13,6 mln.
Wielka Brytania – 8 projektów, 20,5 mln.
Włochy – 40 projektów, 75,7 mln.

Małgorzata Nowak

Finanse

Edukacja ekologiczna – rusza II konkurs

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ogłosił nabór wniosków w trybie konkursowym w ramach programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna”. Dokumenty można składać do 8 października 2012 roku.

Program ma na celu podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa przez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

Do celów szczegółowych należą:

- kształtowanie ekologicznych zachowań społeczeństwa,
- rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej,
- profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z obszarów, na któ-

rych występują przekroczenia standardów jakości środowiska lub wystąpiły klęski żywiołowe.

Kategorie konkursu

II Konkurs ogłoszony został w ośmiu kategoriach:

1. Eko-innowacje w ochronie środowiska.
2. Utrzymanie bogactwa różnorodności biologicznej.
3. Budownictwo energooszczędne.
4. Inteligentne sieci energetyczne.
5. Ochrona środowiska w procesie wydobywania gazu łupkowego.
6. Ochrona wód i gospodarka wodna.
7. Sposoby wdrażania nowego modelu gospodarki odpadami komunalnymi.
8. Gospodarka odpadami komunalnymi, ochrona atmosfery i kli-

matu, ochrona różnorodności biologicznej oraz gospodarowanie na obszarach prawnie chronionych; ochrona środowiska w procesie gospodarowania zasobami; ochrona wód i gospodarka wodna.

I kategoria

Tematyka: Eko-innowacje w ochronie środowiska.

Cel: Poprawa świadomości dotyczącej roli i znaczenia Eko-innowacji w rozwoju kraju/gospodarki; budowa wiedzy na temat procesu tworzenia/budowy Eko-innowacji (wdrożenie technologii, BRD); poprawa świadomości w zakresie metod kalkulacji emisji/wpływu na środowisko (m.in. kalkulacja tzw. śladu węglowego – carbon footprint i śladu wodnego – water footprint).

a) Działanie 2) Seminaria, kongresy, konferencje

Tematyka szczegółowa:

- 1) Innowacyjne technologie ekologiczne – przyszłościowy kierunek rozwoju biznesu (w czasach kryzysu);
- 2) Innowacyjne technologie ekologiczne – instrumenty wsparcia;
- 3) Sposoby kalkulacji emisji/wpływu na środowisko – m.in. carbon footprint/ water footprint.

Grupa celowa: przedsiębiorcy zainteresowani wdrażaniem innowacyjnych technologii, jednostki naukowe – badawcze.

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 500 tys. zł.

b) Działanie 2) Szkolenia, warsztaty

Tematyka szczegółowa: uwarunkowania budowy Eko-innowacji.

Grupa celowa: aktywni uczestnicy działania a), obecni i przyszli przedsiębiorcy (np. studenci) zainteresowani wdrażaniem innowacyjnych technologii proekologicznych, jednostki naukowo-badawcze, podmioty i osoby zainteresowane zdobyciem praktycznych umiejętności w tym zakresie.

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 2 000 tys. zł.

II kategoria**Tematyka: Utrzymanie bogactwa różnorodności biologicznej**

Cel: Podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa na temat przyczyn oraz tempa zanikania siedlisk i wymierania gatunków, znaczenia różnorodności biologicznej dla jakości życia człowieka oraz utrzymania równowagi w środowisku, jak również potrzeb i sposobów jej zachowania.

a) Działanie 5) Rozwój bazy służącej edukacji ekologicznej

Grupa celowa: ogół społeczeństwa.

Zasięg: co najmniej 3 województwa.

Alokacja środków: 6 000 tys. zł.

b) Działanie 2) Wydawnictwa

Grupa celowa: ogół społeczeństwa, w tym podmioty zaangażowane w proces ochrony różnorodności biologicznej.

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 500 tys. zł.

c) Działanie 2) Seminaria, kongresy, konferencje

Grupa celowa: osoby zaangażowane w ochronę różnorodności biologicznej.

Zasięg: ogólnopolski.

Alokacja środków: 500 tys. zł.

III kategoria**Tematyka: Budownictwo energooszczędne (dlaczego to ma sens?).**

Cel: zwiększenie poziomu świadomości społecznej i uświadomienie korzyści wynikających z budownictwa w standardzie energooszczędnym lub pasywnym.

a) Działanie 1) Programy w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej oraz kampanie informacyjno-edukacyjne

Grupa celowa: ogół społeczeństwa (szczególnie osoby fizyczne decydujące się na budowę lub zakup mieszkania w standardzie energooszczędnym lub pasywnym) lub alternatywnie – ogół konsumentów energii.

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 4 000 tys. zł.

b) Działanie 2) Szkolenia

Grupa celowa: aktualni i potencjalni projektanci i wykonawcy zainteresowani budownictwem w standardzie energooszczędnym lub pasywnym.

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 1 500 tys. zł.

c) Działanie 3) Realizacja filmów, cyklicznych programów telewizyjnych i radiowych

Grupa celowa: ogół społeczeństwa (szczególnie osoby fizyczne decy-

dujące się na budowę lub zakup mieszkania w standardzie energooszczędnym lub pasywnym).

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 500 tys. zł.

IV kategoria**Tematyka: Inteligentne sieci energetyczne (dlaczego ISE w Polsce?).**

Tematyka szczegółowa:

- 1) Struktura zużycia energii;
- 2) Ilość zużytej energii;
- 3) Z jakiej energii korzystać i kiedy? (OZE, konwencjonalna);
- 4) Kto to jest prosument?;
- 5) Inteligentne liczniki i dwukierunkowy przesył informacji;
- 6) Bądźmy nowocześni i akceptujmy nowatorskie rozwiązania ISE.

Cel: Zwiększenie poziomu świadomości społecznej, uzyskanie akceptacji społecznej oraz spowodowanie zmiany zachowań mieszkańców Polski w zakresie inteligentnych sieci energetycznych; ukazanie korzyści z wdrożenia ISE dla: środowiska, bezpieczeństwa energetycznego kraju, konsumenta i prosumenta.

a) Działanie 1) Programy w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej oraz kampanie informacyjno-edukacyjne

Grupa celowa: Ogół konsumentów energii (w tym potencjalni prosumenci).

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 3 500 tys. zł.

b) Działanie 2) Konferencje

Grupa celowa: Ogół konsumentów energii (w tym potencjalni prosumenci).

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 500 tys. zł.

V kategoria

Tematyka: Ochrona środowiska w procesie wydobywania gazu łupkowego.

Cel: Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie oddziaływania procesu wydobywania gazu łupkowego na środowisko naturalne.

a) Działanie 1) Programy w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej oraz kampanie informacyjno-edukacyjne

Grupa celowa: ogół społeczeństwa (szczególnie mieszkańcy terenów, na których planowane prace związane z badaniem zasobów lub wydobywaniem gazu łupkowego).

Zasięg: co najmniej 3 województwa.
Alokacja środków: 3 000 tys. zł.

b) Działanie 2) Konferencje

Grupa celowa: przedstawiciele samorządów, na terenie których planowane są prace związane z badaniem zasobów lub wydobywaniem gazu łupkowego.

Zasięg: co najmniej 3 województwa.
Alokacja środków: 500 tys. zł.

VI kategoria

Tematyka: Ochrona wód i gospodarka wodna

Cel: Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony wód i racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.

a) Działanie 1) Programy w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej oraz kampanie informacyjno-edukacyjne

Grupa celowa: ogół społeczeństwa.
Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 3 000 tys. zł.

b) Działanie 2) Seminaria, kongresy, konferencje

Grupa celowa: środowiska zaangażowane w ochronę wód i gospodarkę wodną.

Zasięg: ogólnopolski.

Alokacja środków: 500 tys. zł.

VII kategoria

Tematyka: Sposoby wdrażania nowego modelu gospodarki odpadami komunalnymi

Cel: zwiększenie skuteczności wdrażania nowego modelu gospodarki odpadami komunalnymi.

Działanie 2) Seminaria, kongresy, konferencje

Grupa celowa: podmioty zaangażowane w proces wdrażania nowego modelu gospodarki odpadami komunalnymi.

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 500 tys. zł.

VIII kategoria

Tematyka: Gospodarka odpadami komunalnymi, ochrona atmosfery i klimatu, ochrona różnorodności biologicznej oraz gospodarowanie na obszarach prawnie chronionych; ochrona środowiska w procesie gospodarowania zasobami; ochrona wód i gospodarka wodna

Cel: Podniesienie poziomu świadomości społecznej i zmiana zachowań społecznych w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska.

Działanie 4) Promocja zagadnień związanych z ochroną środowiska oraz edukacja prowadzona na łamach prasy

Grupa celowa: ogół społeczeństwa (w tym osoby zaangażowane w działania służące ochronie poszczególnych komponentów środowiska).

Zasięg: ogólnopolski (16 województw).

Alokacja środków: 2 000 tys. zł.

Dofinansowanie

NFOŚiGW w ramach niniejszego konkursu przeznacza środki na dofinansowanie przedsięwzięć w formie dotacji w łącznej wysokości 29 000 000,00 zł.

Maksymalny poziom dofinansowania dla przedsięwzięć wynosi 85% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

Minimalna kwota dofinansowania ze środków NFOŚiGW – 100 tys. zł.

Termin i miejsce składania wniosków

Nabór wniosków w ramach konkursu programu priorytetowego „Edukacja ekologiczna” będzie się odbywać w terminie od 24 września 2012 r. do 8 października 2012 r. w Kancelarii NFOŚiGW.

Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej NFOŚiGW: www.nfosigw.gov.pl. ■

Redakcja

Opłaty i fundusze w ochronie środowiska

WYDAWCA: Verlag Dashofer Sp. z o.o., al. Krakowska 271, 02-133 Warszawa

tel.: (+48 22) 559 36 00, faks: 829-27-00, 829-27-27

Redaktor odpowiedzialny: Anna Podgórska, podgorska@dashofer.pl, www.dashofer.pl

Redakcja i korekta techniczna: Jolanta Stypułkowska. Skład: Dariusz Ziach. Druk: Semafic, Warszawa

Prenumerata: kwartalna 75 zł + 23% VAT, roczna 267 zł (11% taniej) + 23% VAT.

Wpłaty kierować na rachunek: Verlag Dashofer Sp. z o.o. Bank Handlowy S.A., nr 90-10301508-000000800916003.

Redakcja odpowiada na łamach gazety na wybrane pytania Czytelników przesłane faksem lub pocztą.

© 2012 Dashöfer Holding Ltd & Wydawnictwo Verlag Dashofer. Wszystkie prawa zastrzeżone.

Przedruk w całości lub we fragmentach i rozpowszechnianie bez zgody wydawcy zabronione.

Ze względu na stałe zmiany w polskim prawie oraz niejednolite interpretacje przepisów

Wydawnictwo nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone informacje.